

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

2.1.1 ทฤษฎีอุปสงค์ (Demand Theory)

อุปสงค์ หรือปริมาณการเสนอซื้อในวิชาเศรษฐศาสตร์หมายถึง อุปสงค์ที่มีประสิทธิภาพ (effective demand) คืออุปสงค์ที่มีการซื้อขายเกิดขึ้นแล้วจริง กล่าวคือเมื่อผู้บริโภคมีความปรารถนา (desired) ที่จะบริโภคสินค้าและบริการชนิดหนึ่ง ผู้บริโภคจะมีความสามารถและเต็มใจที่จะซื้อหา (ability and willingness to pay) สินค้าและบริการนั้นมาสนองความต้องการของตน ทั้งนี้หากจะพิจารณาถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนแล้ว จะพบว่าตามปกติของผู้บริโภคทุกคนย่อมมีความปรารถนาที่จะได้รับความพึงพอใจสูงสุด ในการบริโภคสินค้าและบริการจากการใช้จ่ายรายได้ที่ได้รับอยู่เสมอ สิ่งที่ผู้บริโภคได้รับความพึงพอใจจากการบริโภคสินค้าและบริการชนิดหนึ่งนั้น ผู้บริโภคจะต้องมีปัจจัยหลายประการในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการนั้นได้แก่ ทัศนคติของผู้บริโภค รายได้ของผู้บริโภค ระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดหนึ่ง และระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นต้น

ตัวกำหนดอุปสงค์ คือตัวแปรหรือ ปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อจำนวนสินค้าชนิดนั้นที่ปรารถนาที่จะซื้อ (quantity demanded) โดยปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการซื้อเล็กน้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนและเวลาโดยปัจจัยต่างๆเหล่านั้นมีดังนี้

1. ปริมาณซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับระดับราคาของสินค้าชนิดนั้น กล่าวคือเมื่อราคาสินค้าชนิดใดเพิ่มสูงขึ้น ปริมาณการซื้อสินค้าชนิดนั้นจะน้อยลง แต่ถ้าระดับราคาสินค้าชนิดใดลดต่ำลง ปริมาณซื้อสินค้าชนิดนั้นจะมีมากขึ้น

2. ปริมาณซื้อขึ้นอยู่กับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน โดยทั่วไปแล้วเมื่อจำนวนประชากรมีรายได้เฉลี่ยสูงขึ้น ความต้องการของสินค้าและบริการจะเปลี่ยนไปทั้งนี้แล้วชนิดของสินค้าหรือบริการชนิดนั้นกล่าวคือ

. สินค้าปกติ (Normal Goods) สินค้าปกติโดยทั่วไปมักมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับรายได้ของผู้บริโภค กล่าวคือถ้าผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว มีการซื้อสินค้าชนิดนั้นเพิ่มขึ้น และถ้าผู้บริโภคมีรายได้ลดลงจะมีการซื้อสินค้าชนิดนั้นน้อยลง

. สินค้าด้อยคุณภาพ (Inferior Goods) สินค้าบางชนิดเป็นสินค้าด้อยคุณภาพในสายตาของผู้บริโภค กล่าวคือถ้าผู้บริโภคมีรายได้ต่ำมีการซื้อสินค้าชนิดนั้นเป็นจำนวนมาก แต่ถ้าผู้บริโภคมีรายได้เพิ่มขึ้น แล้วมีการซื้อสินค้าชนิดนั้นน้อยลง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคจะหันไปซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีกว่าทดแทน

3. ปริมาณซื้อขึ้นอยู่กับราคาของสินค้าอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่สินค้าชนิดนั้นเป็นสินค้าที่มีสินค้าอื่นทดแทนได้เมื่อราคาสินค้าชนิดหนึ่งสูงขึ้น ผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าชนิดนั้นน้อยลงและหันไปซื้อสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่ใช้ทดแทนได้ เช่น เมื่อราคาเนื้อหมูสูงขึ้นผู้บริโภคจะบริโภคเนื้อไก่ เนื้อวัวและอื่นๆแทน กรณีที่สินค้าชนิดนั้นต้องใช้ร่วมกับสินค้าชนิดอื่นหรือประกอบกันเมื่อราคาสินค้าชนิดนั้นสูงขึ้นผู้บริโภคจะซื้อสินค้าชนิดนั้นน้อยลงและผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าที่ใช้ร่วมกันน้อยลงด้วย เช่น น้ำตาลกับกาแฟ เมื่อราคากาแฟสูงขึ้นผู้บริโภคมีความต้องการกาแฟลดลง ขณะเดียวกันก็มีความต้องการน้ำตาลน้อยลงด้วย

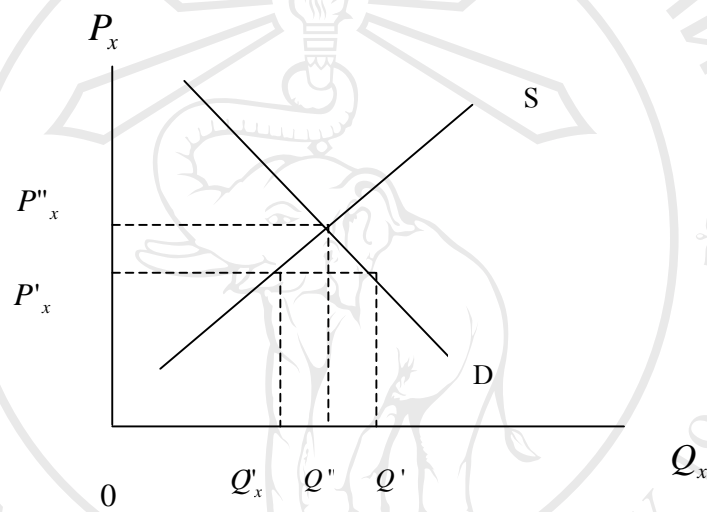
4. ปริมาณการซื้อขึ้นอยู่กับรสนิยมผู้บริโภค และความนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมรสนิยมอาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนิยมชมชอบชั่วขณะหนึ่งซึ่งเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เช่น แบบเสื้อ ภาพยนตร์ เป็นต้น แต่บางกรณีความนิยมนั้นก็อาจคงทนอยู่นาน เช่น รูปแบบสิ่งก่อสร้าง รถยนต์ เป็นต้น สิ่งที่กำหนดรสนิยมของผู้บริโภค ได้แก่ อายุ เพศ ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษา เป็นต้น ดังนั้นอิทธิพลของการโฆษณาจึงเป็นไปได้เพื่อหวังผลในการเปลี่ยนแปลงรสนิยมหรือมีเจตนาเพื่อรักษารสนิยมของผู้บริโภคให้คงเดิมนั่นเอง

5. ปริมาณซื้อขึ้นอยู่กับจำนวนประชากร ตามปกติเมื่อประชากรเพิ่มจำนวนขึ้น ปริมาณการซื้อสินค้าและบริการจะเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และประชากรเหล่านี้จะต้องมีอำนาจซื้อด้วย จึงจะสามารถซื้อสินค้าได้มากขึ้น

6. ปริมาณการซื้อขึ้นอยู่กับสภาพการกระจายรายได้ในระบบเศรษฐกิจ แม้ว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของแต่ละประเทศจะเท่ากันแต่โครงสร้างการกระจายรายได้ของประเทศแตกต่างกัน ปริมาณความต้องการในสินค้าก็จะแตกต่างกันด้วย เช่น ซาอุดีอาระเบียและสหรัฐอเมริกามีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงและใกล้เคียงกันแต่สภาพการกระจายรายได้แตกต่างกันมาก กล่าวคือประชากรของซาอุดีอาระเบียส่วนใหญ่ยังยากจนมีกลุ่มน้อยเท่านั้นที่ร่ำรวยจากการเป็นเจ้าของบ่อน้ำมัน ขณะที่ประชากรของสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่เป็นคนชนชั้นกลางรายได้ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นปริมาณความต้องการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของ 2 ประเทศ ย่อมแตกต่างกัน

7. ปริมาณซื้อขึ้นอยู่กับฤดูกาล เช่น ในประเทศที่อยู่ในเขตหนาวเมื่อเข้าสู่ฤดูหนาวประชาชนต้องหาเครื่องนุ่งห่มกันหนาว ทำให้ความต้องการสินค้าเครื่องกันหนาวต่างๆ ในช่วงเวลาดังกล่าวเพิ่มขึ้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมราคาสินค้า (Price Control) การควบคุมราคา (price control) หรือการกำหนดราคาขั้นสูง (price ceiling) ของสินค้า หมายถึง การแทรกแซงราคาโดยรัฐบาลเพื่อไม่ให้ระดับราคาสินค้าสูงเกินไปจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้บริโภค ซึ่งระดับราคาที่รัฐบาลเข้าไปควบคุมนี้จะอยู่ต่ำกว่าระดับราคาดุลยภาพที่เป็นไปตามกลไกของตลาด สำหรับสินค้าที่รัฐบาลเข้าไปควบคุม จะอยู่ต่ำกว่าระดับราคาดุลยภาพที่เป็นไปตามกลไกของตลาด สำหรับสินค้าที่รัฐบาลเข้าไปควบคุมส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชนโดยทั่วไป

รูปที่ 2-1 การควบคุมราคาน้ำมัน

จากรูปที่ 2-3 สมมติว่าสินค้าที่มีการซื้อขายกันคือ น้ำมัน หากปล่อยให้เป็นไปตามกลไกของตลาด ราคาน้ำมันจะตกเหลือระดับ P''_x บาท และปริมาณซื้อขายกันทั้งหมด Q''_x ลิตร เมื่อรัฐบาลเห็นว่าราคาน้ำมัน P''_x บาทต่อลิตร ผู้บริโภคโดยทั่วไปได้รับความเดือดร้อน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงเข้ามาควบคุมราคาน้ำมันให้มีการซื้อขายกันเหลือระดับ P'_x บาท ผู้บริโภคทั่วไปถึงจะไม่เดือดร้อน ณ ระดับราคา P'_x บาทต่อลิตร จะมีผู้ผลิตนำน้ำมันออกมาขายเพียง Q_x ลิตร แต่มีผู้ต้องการเสนอซื้อถึง Q'''_x ลิตร นั่นคือเกิด excess demand เท่ากับ $(Q'''_x - Q_x)$ ลิตร รัฐบาลจะต้องหาน้ำมันที่เก็บสต็อกไว้ออกมาขายเท่ากับ $(Q'''_x - Q_x)$ ลิตร ระดับราคาจึงจะอยู่ที่ P'_x บาทต่อลิตร แต่ถ้าหากรัฐบาลไม่สามารถหาน้ำมันออกมาขายได้ ระดับราคาน้ำมันจะไม่สามารถอยู่ที่ระดับ 20 บาทต่อลิตรได้ ถึงแม้รัฐบาลจะออกกฎหมายมาควบคุมราคาน้ำมันให้อยู่ที่ P'_x บาทต่อลิตรก็ตาม ในทางปฏิบัติจะมีการลักลอบขายน้ำมันกันเกินกว่าราคาที่ทางการกำหนด และเราเรียก

ภาวการณ์ดังกล่าวว่าเกิดปัญหา ตลาดมืด (black market) เมื่อเกิดตลาดมืดขึ้นมาแล้วการควบคุมราคาของรัฐบาลก็จะไม่ประสบความสำเร็จ

เพื่อให้นโยบายการควบคุมราคาของรัฐบาลประสบความสำเร็จ รัฐบาลจึงต้องออกมาตรการในการควบคุมความต้องการน้ำมันของประชาชน (demand side) โดยการลดความต้องการของประชาชนลง ซึ่งต้องมีการณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีการใช้น้ำมันอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บรรพต แสงเขียว (2528) ศึกษาเรื่องการตั้งราคาไฟฟ้าในประเทศไทย เพื่อให้สวัสดิการสังคมสูงสุด ในการศึกษาการตั้งราคาไฟฟ้าในประเทศไทย เพื่อให้สวัสดิการสังคมสูงสุดนี้จะศึกษาราคาไฟฟ้าที่ กฟผ.ขายให้ กฟน. จากวิธีการตั้งราคาไฟฟ้าเท่ากับต้นทุนการผลิตไฟฟ้าส่วนเพิ่ม โดยใช้ข้อมูลในปี 2528 ผลของการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ราคาของไฟฟ้าในแต่ละช่วงเวลาของวันหนึ่งๆ ควรจะเปลี่ยนแปลงตามต้นทุนการผลิตไฟฟ้าส่วนเพิ่ม กล่าวคือราคาไฟฟ้าในช่วงเวลา 00.00 - 05.00 น. ควรจะมีราคาหน่วยละ 0.342 บาท ในช่วงเวลา 05.00 - 18.00 น. และช่วงเวลา 22.00 - 24.00 น. ราคาหน่วยละ 1.024 บาท และในช่วงเวลา 18.00 - 22.00 น. ราคาหน่วยละ 2.712 บาท ซึ่งผลของการตั้งราคาไฟฟ้าตามการศึกษานี้ เมื่อเปรียบเทียบกับการตั้งราคาไฟฟ้าตามโครงสร้างราคาไฟฟ้าในปัจจุบัน จะทำให้สวัสดิการในปี 2528 เพิ่มขึ้น คิดเป็นมูลค่า 867.1 ล้านบาท และ 1,475.2 ล้านบาท ในกรณีที่สมมติให้ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาพลังงานไฟฟ้า เท่ากับ -0.327 และ -0.654 ตามลำดับ ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงโครงสร้างราคาไฟฟ้าทั้งที่ในส่วนที่ กฟผ.ขายให้ กฟน. กฟภ. และในส่วนที่ กฟน., กฟภ. ขายให้กับผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การตั้งราคาเท่ากับต้นทุนการผลิตไฟฟ้าส่วนเพิ่ม เพื่อที่จะทำให้สวัสดิการของสังคมสูงสุด

พุลลิตี ธรรมสโรช (2537) ศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ไฟฟ้าที่มีต่อการชำระค่าไฟฟ้าโดยวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ไฟฟ้าที่ไม่ได้ชำระค่าไฟฟ้าโดยวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร ที่มีต่อวิธีการชำระค่าไฟฟ้าโดยวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร (2) เพื่อศึกษาสาเหตุของผู้ใช้ไฟฟ้าที่ไม่ได้ชำระค่าไฟฟ้า โดยการหักบัญชีเงินฝากธนาคารในการไม่เลือกวิธีการชำระค่าไฟฟ้า โดยการหักบัญชีเงินฝากธนาคาร และ (3) เพื่อศึกษาแนวโน้มที่ผู้ใช้ไฟฟ้าซึ่งไม่ได้ชำระค่าไฟฟ้า โดยวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคารจะเปลี่ยนวิธีการชำระค่าไฟฟ้ามาเป็นวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร พบว่าการชำระค่าไฟ

ไฟฟ้า ใช้วิธีชำระกับพนักงานเก็บเงิน ร้อยละ 87.8 และวิธีชำระด้วยตนเองที่สำนักงานการไฟฟ้า ร้อยละ 12.2 ผู้ใช้ไฟฟ้าที่ชำระค่าไฟฟ้ากับพนักงานเก็บเงิน และผู้ใช้ไฟฟ้าที่ชำระค่าไฟฟ้าด้วยตนเองที่สำนักงานการไฟฟ้า มีทัศนคติต่อวิธีการชำระค่าไฟฟ้า โดยวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ทัศนคติไม่เอนเอียงไปทางบวก หรือทางลบ และไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผู้ใช้ไฟฟ้าที่ชำระค่าไฟฟ้ากับพนักงานเก็บเงิน และผู้ใช้ไฟฟ้าที่ชำระค่าไฟฟ้าด้วยตนเองที่สำนักงานการไฟฟ้า มีสาเหตุในการไม่เลือกวิธีการชำระค่าไฟฟ้า ด้วยวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร พบมากที่สุด อันดับที่ 1 ได้แก่ ไม่เข้าใจวิธีการชำระค่าไฟฟ้า โดยวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร อันดับที่ 2 ได้แก่ กรณีมีการหักเงินค่าไฟฟ้าผิดพลาด แล้วมีปัญหาในการขอเงินคืน อันดับที่ 3 ได้แก่ ไม่สามารถตรวจสอบค่าไฟฟ้า ก่อนการชำระเงินได้ และจากการเปรียบเทียบผู้ใช้ไฟฟ้ากลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า มีสาเหตุในการไม่เลือกวิธีการชำระค่าไฟฟ้า โดยวิธีการหักบัญชีเงินฝากธนาคาร ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แนวโน้มในการเปลี่ยนวิธีการชำระค่าไฟฟ้ามาเป็นวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร ของผู้ใช้ไฟฟ้าซึ่งไม่ได้ชำระค่าไฟฟ้าโดยวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร เมื่อการไฟฟ้ามีการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ของการไฟฟ้า การส่งบิลค่าไฟฟ้าให้ตรวจสอบก่อนการหักเงิน การแก้ไขกรณีหักเงินค่าไฟฟ้าผิดพลาด หรือมีการเปลี่ยนแปลงด้านผู้ใช้ไฟฟ้าทำให้วิธีการชำระค่าไฟฟ้าปัจจุบันไม่สะดวก และความพร้อมในเรื่องการเงิน ผู้ใช้ไฟฟ้ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากจะเปลี่ยนวิธีการชำระค่าไฟฟ้ามาเป็นวิธีหักบัญชีเงินฝากธนาคาร

ตารางสถิติ ดัชนีรัตนกุล (2537) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้ไฟฟ้าต่อการให้บริการของการไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของการไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ และปัญหาของผู้ใช้ไฟฟ้าในการรับบริการไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างได้จากผู้ใช้ไฟฟ้าของการไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งจัดแบ่งแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ได้ผู้ใช้ไฟฟ้า 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่อยู่อาศัย 250 ตัวอย่าง ธุรกิจ 100 ตัวอย่าง และอุตสาหกรรม 50 ตัวอย่าง การศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทที่อยู่อาศัย ธุรกิจ และอุตสาหกรรม ไม่พึงพอใจต่อการให้บริการของการไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านคุณภาพความเชื่อถือได้ของกระแสไฟฟ้าที่จ่ายให้ ความรวดเร็วในการให้บริการ การอำนวยความสะดวก การให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนมนุษยสัมพันธ์ของพนักงานให้บริการ ปัญหาของผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทที่อยู่อาศัย ธุรกิจ และอุตสาหกรรม ในการรับบริการจากการไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ปัญหาการไม่ได้รับความสะดวกในการบริการ การไม่ได้รับแจ้งข่าวสาร ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมในการบริการแพง กระแสไฟฟ้าขัดข้อง และการขอใช้กระแสไฟฟ้าแล้วได้ใช้กระแสไฟฟ้าล่าช้า ซึ่งปัญหาดังกล่าวมานี้พบว่าผู้ใช้ไฟฟ้ามีปัญหาในระดับปานกลาง

ส่วนปัญหาที่พบว่าอยู่ในระดับน้อยคือ ปัญหาพนักงานบริการไม่สุภาพ นอกจากนี้ผู้ใช้ไฟฟ้าทั้ง 3 ประเภท มีปัญหาส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

นิสิต พันธมิตร (2537) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์พลังงานไฟฟ้าของครัวเรือน ในจังหวัดเชียงใหม่มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อหาปัจจัยต่างๆทั้งที่เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อพฤติกรรมแบบการใช้พลังงานไฟฟ้าของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ 2) วิเคราะห์ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา เพื่อใช้ประกอบการวางมาตรการประหยัดพลังงานไฟฟ้า โดยใช้ราคาเป็นกลไกสำคัญสำหรับการใช้ไฟฟ้าในเขตที่อยู่อาศัย จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์พลังงานไฟฟ้าครัวเรือน ในจังหวัดเชียงใหม่พบว่า ครัวเรือนผู้ใช้ไฟฟ้าในเชียงใหม่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจครัวเรือนอื่นได้แก่ ราคาไฟฟ้า รายได้ของครัวเรือนนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแบบการใช้ไฟฟ้าค่อนข้างน้อย โดยค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้และราคาเท่ากับ 0.01 และ 0.03 ซึ่งค่าน้อยกว่าหนึ่ง (inelastic demand) ดังนั้นการขึ้นนโยบายการขึ้นราคาไฟฟ้ากับครัวเรือนผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทที่อยู่อาศัยเพื่อก่อให้เกิดการประหยัดไฟฟ้านั้นไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากไฟฟ้าเป็นสินค้าปกติและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตไปแล้ว ข้อเสนอแนะในการใช้มาตรการประหยัดไฟฟ้าของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางตรงได้แก่ การขึ้นราคาไฟฟ้าเก็บภาษีเครื่องใช้ไฟฟ้าให้แพงขึ้น ยังเป็นมาตรการที่ไม่ได้รับการยอมรับและเห็นด้วยจากครัวเรือนส่วนใหญ่รวมไปถึงการใช้มาตรการบังคับกับครัวเรือนในการประหยัดไฟฟ้า ดังนั้นมาตรการที่รัฐบาลจะกระทำกับประชาชนเพื่อให้เกิดการประหยัดพลังงานไฟฟ้าควรจะเป็นมาตรการในทางอ้อมได้แก่ การให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงมีทัศนคติที่เห็นด้วยมากขึ้น อาจจะก่อให้เกิดความสมัครใจซึ่งจะประหยัดไฟฟ้าของประชาชนใช้ไฟฟ้าได้และอาจเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างประหยัดไฟได้ในที่สุด

กมลชนก วิชัยสืบ (2542) ศึกษาเรื่องความต้องการต่อการบริการไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการต่อการบริการไฟฟ้า และปัญหาที่เกิดจากการใช้บริการไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน การศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจาก 59 บริษัทที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ และสวนอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ จังหวัดลำพูน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผล หาค่าอัตราร้อยละ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ในด้านคุณภาพของไฟฟ้า พบว่าผู้ใช้ไฟมีปัญหาโดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีไฟกะพริบเป็นปัญหาระดับมาก รองลงมา คือ ความผิดปกติของระดับแรงดัน และไฟฟ้าดับเป็นปัญหาระดับปานกลาง สำหรับความต้องการของผู้ใช้ไฟ ในด้านระดับแรงดันส่วนใหญ่ต้องการให้ระดับแรงดันไม่ต่ำกว่า 220 โวลต์ ในด้านความเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า ผู้ใช้ไฟส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้ไฟดับเกิน 7 ครั้ง ในรอบ 1 ปี และรองลงมาไม่ต้องการให้มีไฟดับเลย

สำหรับความมั่นคงของระบบไฟฟ้า ผู้ใช้ไฟส่วนใหญ่ต้องการให้ไฟกะพริบไม่เกิน 10 ครั้งต่อปี และรองลงมาไม่ต้องการให้มีไฟกะพริบเลย ในด้านการบริการต่างๆ พบว่าผู้ใช้ไฟมีปัญหาโดยรวมในระดับน้อยโดยมีปัญหาค่าการเพิ่มลดขนาดเครื่องวัดหน่วยไฟฟ้า การตรวจสอบเครื่องวัดหน่วยไฟฟ้า การตอบสนองข้อร้องเรียนการแจ้งค่าไฟฟ้า และการชำระค่าไฟฟ้า อยู่ในระดับน้อย สำหรับความต้องการของผู้ใช้ไฟ ด้านข้อมูลข่าวสารผู้ใช้ไฟส่วนใหญ่เห็นว่ายังได้รับไม่เพียงพอ ข่าวสารที่ต้องการ คือ การประหยัดพลังงาน-วิธีการใช้ไฟอย่างมีประสิทธิภาพ และเรื่องอัตราค่าไฟ โดยส่วนใหญ่ต้องการได้รับเป็นประจำ ส่วนด้านการแจ้งดับกระแสไฟล่วงหน้า ผู้ใช้ไฟส่วนใหญ่ต้องการได้รับการแจ้งล่วงหน้า 1 ชั่วโมง เพื่อกระบวนการผลิต และต้องการให้แจ้งล่วงหน้า 3 วันเพื่อจัดทำแผนการผลิต

พันธุ์ชัย ศรีบุรี (2543) ศึกษาผลกระทบของอัตราค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาของการใช้ไฟฟ้าต่อผู้ใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของอัตราค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาของการใช้ไฟฟ้า หรือ Time of Use Rate (TOU Rate) ที่มีต่อต้นทุนค่าไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ ในกรณีที่ปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใช้ไฟฟ้าว่า ได้รับผลกระทบต่อต้นทุนค่าไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ประการที่สอง เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนค่าไฟฟ้า ให้เหมาะสมกับโครงสร้างอัตรา TOU Rate แล้ว จะลดต้นทุนค่าไฟฟ้าลงได้มากน้อยเพียงใดและประการสุดท้าย เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มผลกระทบของ TOU Rate ได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้า TOU โดยรวมได้อย่างไรบ้าง ตลอดจน มีผลต่อเนื่อง ต่อลักษณะการใช้ไฟฟ้าและการผลิตไฟฟ้าของระบบโดยรวมของประเทศ ในช่วงปี 2540-2542 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหรือไม่ ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์แรก ปรากฏว่า TOU Rate ได้มีผลกระทบทำให้ต้นทุนค่าไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นประมาณร้อยละ 3.70-19.49 การศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่สอง ได้สร้างแบบจำลองลักษณะการใช้ไฟฟ้า ในกรณีผู้ใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ ได้ปรับเปลี่ยนลักษณะการใช้ไฟฟ้าให้เหมาะสมกับโครงสร้างอัตรา TOU Rate โดยปรับย้ายความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าและพลังงานไฟฟ้าไปจากช่วง On Peak ไปใช้ไฟฟ้าในช่วง Off Peak ให้มากที่สุด แล้วนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนค่าไฟฟ้า ระหว่างกรณีที่ไม่ปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้า จะสามารถลดต้นทุนค่าไฟฟ้าลงได้ประมาณร้อยละ 0.39-10.11 เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนค่าไฟฟ้าที่คิดค่าไฟฟ้าอยู่เดิมและสามารถลดต้นทุนต้นทุนค่าไฟฟ้าลงได้ ประมาณร้อยละ 3.33-23.68 เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนค่าไฟฟ้า TOU Rate ที่ยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้า ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ประการสุดท้าย พบว่า ผลกระทบของ TOU Rate ทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้ารายใหญ่ TOU โดยรวม ได้ปรับลดความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าในช่วง On Peak ลง และได้ปรับเปลี่ยนความต้องการพลังงานไฟฟ้าไปใช้ในช่วง Off Peak และช่วงวันหยุด แทนนมากขึ้น ซึ่งได้มีผลต่อเนื่องทำให้ ลักษณะการใช้ไฟ

ฟ้าในระบบโดยรวมของประเทศลดความต้องการใช้ไฟฟ้าลงในช่วง On Peak ลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลกระทบเนื่องของ TOU Rate ได้มีส่วนช่วยให้ลักษณะการใช้ไฟฟ้า และการผลิตไฟฟ้าในระบบโดยรวมของประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นฤมล กนกสิงห์ (2544) ศึกษาผลของการจัดการด้านความต้องการไฟฟ้าในครัวเรือนชนบทต่อการเลือกขนาดระบบผลิตไฟฟ้า ระบบผลิตไฟฟ้าที่ศึกษาได้แก่ ระบบเครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซล ระบบเครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซล/แบตเตอรี่/อินเวอร์เตอร์ ระบบแผงเซลล์แสงอาทิตย์/เครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซล/แบตเตอรี่/อินเวอร์เตอร์ และระบบแผงเซลล์แสงอาทิตย์/แบตเตอรี่/อินเวอร์เตอร์ ทำการประมาณลักษณะภาระไฟฟ้าของหมู่บ้านจากสมมติฐานความต้องการไฟฟ้าของหมู่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีการจัดการด้านความต้องการไฟฟ้า โดยพิจารณาเปลี่ยนหลอดฟลูออเรสเซนต์ขนาด 20 วัตต์ เป็นหลอดคอมแพคต์ฟลูออเรสเซนต์ขนาด 7 วัตต์ ทำให้ความต้องการไฟฟ้าโดยรวมของหมู่บ้านลดลงประมาณ 20-65 กล่าวคือ ยิ่งภาระไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นหลอดส่องสว่างเมื่อมีการจัดการด้านความต้องการไฟฟ้าจะทำให้ความต้องการไฟฟ้าโดยรวมลดลงได้มาก การจัดการด้านความต้องการไฟฟ้ายังทำให้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนลดลง นอกจากนี้งานวิจัยได้ศึกษากรณีศึกษาจริงในหมู่บ้านมั่ง คอยปุย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยังไม่มีค่าใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าจากส่วนกลาง มีการออกพื้นที่สำรวจความต้องการพลังงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาประมาณลักษณะภาระไฟฟ้าโดยรวมของหมู่บ้าน ลักษณะภาระไฟฟ้าที่เป็นไปได้มี 2 ลักษณะคือ ลักษณะภาระไฟฟ้าแบบเป็นช่วงและลักษณะภาระไฟฟ้าแบบต่อเนื่องจากการวิเคราะห์ในลักษณะเดียวกับกรณีหมู่บ้านตัวอย่างพบว่า การจัดการด้านความต้องการไฟฟ้าโดยรวมลดลง ขนาดของอุปกรณ์ส่วนใหญ่ในระบบลดลง มูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายในการลงทุนตลอดอายุโครงการลดลงและปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ลดลงซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับกรณีหมู่บ้านตัวอย่าง นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะภาระไฟฟ้ามีผลต่อประเภทระบบผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสม กล่าวคือ กรณีลักษณะภาระไฟฟ้าแบบเป็นช่วง ระบบผลิตไฟฟ้าที่มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนและต้นทุนการผลิตไฟฟ้าต่ำสุดคือระบบเครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซล ส่วนกรณีลักษณะภาระไฟฟ้าแบบต่อเนื่องนั้น ระบบที่มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนและต้นทุนการผลิตไฟฟ้าต่ำสุดคือระบบผลิตไฟฟ้าแบบผสมที่ประกอบด้วยแผงเซลล์แสงอาทิตย์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซล